D·N 20/2 1952

Det tänkande statsrådet

Den andra av hr Hammarskjölds tre uppsatser har nyligen diskuterats i denna tidning (24 december); den sades vara allmän och oklar, men är kanske något mera förbindande än de första och tredje uppsatserna. I den senaste uppsatsen (Politik och ideologi) går hr Hammarskjöld längst i att säga litet på många sidor. I sina värsta ögonblick var inte Henry James så förbehållsam.

Med alla de reservationer och all den ofrånkomliga obestämdhet som utmärker generaliseringar av denna art har det sagts och kan det väl också sägas, att den västliga kulturkretsens folk gemensamt karakteriseras av en drift till aktivitet, ett behov av att ge sitt handlande en mening och en tendens att finna en sådan mening i mål utanför individen eller i en individens egen andliga fullkomning men däremot icke i individens omedelbara materiella intressen.

Detta är en av författarens truismer — kanske är det tvärtom en absuriditet, ty varför skall denna med all övlig tvekan framförda generaliseringen gälla blott "västerländska folk" — men låt oss för kortheten skull behandla den som en truism. Vad det gäller att säga är att vi har behov av ideologier, med ett i detta sammanhang användbart enklare uttryck värderingar. I motsats till Machiavelli, som påstås saknа ideologi — en oförrätt mot denne älskare av ordning och stadga —, anses nutida människor i regel längta efter något högre och allmännare än liv och välmåga. Denna längtan delas av hr Hammarskjöld, som han indikerat antyder ("här föreligger knappast någon fixeringsbild"), men det är likväl inte det väsentliga: den är så pass stark att styrelsen måste tillgodose den vid risk av inre oroligheter och samhällsfarliga rörelser. En demokratisk åskådning behärskar oss och även hr Hammarskjöld. Några objektiva skäl finna visserligen inte för att denna åskådning skall sättas högre än "tred och liv". Men det är möjligt att en ideologisk politik är — "realpolitiskt" — den bästa; "där den kollektiva ideologi, med vilken vi räknat, i ett land och en tid växt sig tillräckligt stark, har de mål den utpekat icke endast hos enstaka individer utan för ett helt folk vägt tyngre än den omedelbara yttre välfärden ... I en paradoxal mening har i dessa fall en ideologisk politik, snarkevent genomförd t. o. m. i det extrema konfliktläget, visat sig vara den riktiga, även bedömt med utgångspunkt från realpolitikens förutsättningar. Vad intet resonemang kan motivera, har därvid historiskt framstått som sant."

Låt oss bortse från det meningslösa ordet "sant" i den sist citerade satsen och mycket annat och fråga vad som är meningen med detta. Jo, vi är enligt vissa hos de västerländska folken observerade drag benägna för värderingar; dessa är inte nazistiska eller kommunistiska; vi är därför redo att försvara oss mot nazism och kommunism — irrationellt, men med historiens godkännande — trots att vi genom underkastelse skulle kunna behålla "fred och liv". Hr Hammarskjöld godtar denna attityd, dels för att han — helt ordinärt — delar den, dels för att han, liksom andra grubblare på området, tror att vi behöver idéer lika väl som bröd.

Men rusig av dessa upptäcker störtar tänkaren vidare. Den portion ideologi vi redan har är, säger det, i knappaste laget. Utan att vilja säga något mera bestämt förklarar hr Hammarskjöld därför "att jag tror att ett ovanligt steg i den svenska utvecklingen är ett successivt accepterande av ökat internationellt ansvar, ett invaxande i den internationella utvecklingen som ger utlopp åt krafter vilka eljest skulle vända inåt — till vår egen skada". En och annan blir förskräckt inför detta. Är hr Hammarskjöld en orm vid hr Undéns barm? Var inte orolig! "Vad här sagts betyder icke att jag tar avstånd från huvudlinjerna i dagens svenska politik, vare sig i fråga om den inre målsättningen eller när det gäller vår utrikespolitiska ställning. Men det är en bekännelse om hur jag ser de krav inför vilka framtiden ställer oss."

*

Det vore orätt att beskylla hr Hammarskjöld för emfas; men dessa likom med pläga vara impressade bekännelser om intet blir ändå prövande. Hr Hammarskjöld är ärlig och upprättig, men dessa egenskaper blir inte så stimulerande då det finns så litet att vara ärlig och upprättig om. Vi är övertygade om hr Hammarskjölds förtroligheter både i största allmänhet och som lojal regeringsmedlem, men som politisk tänkare är han lika hårdsmält som näringsfattig.

Formalism i Sacokonflikten

I det regeringsförslag om löneförbättring för statstjänstemän som avlämnades under tisdagen undantas de tjänstemän som tillhör organisationer vilka varslat konfliktåtgärder. Riksdagen får alltså tillfälle att diskutera det beträffande i hr Lingmans uteslutningsåtgärd. Vissa kritiker av denna förefaller redan ha spräckt rösten. Det faktum att liknande åtgärder ingått i facklig praxis på andra områden kan ju inte annat än dämpa indignationen.

Svenska Dagbladet gör ett försök att underkänna jämförelserna exempelvis med sjuksköterskeförbundet. Tidningen framhåller att det är två olika förhandlingar som av civilminister Lingman sammanfattats.

Om Saco vägrat att godkänna 1952 års allmänna kompensation åt statstjänstemännen hade ingen åtagsamt annat än att lönetillägget skulle hållas inne för Saco-medlemmar, till dess uppgörelse träffats. Men i själva verket hade Saco preliminärt accepterat löneuppgörelsen — intill dess civildepartementet införde en bestämmelse, som för Saco del kombinerade 1952 års uppgörelse med tillsförfterckningskommittens samtidigt förda överläggningar.

Svenska Dagbladet tycks inte ha observerat att även i sjuksköterskekorps fall var det löneglradsplaceringen striden gällde — vilket inte hindrade att de fick vänta med det allmänna löneutfälling om vilket enighet rådde. Här är alltså parallellen fullständig — endast i ett avseende skiljer sig behandlingen från Saco-gruppernas: samtliga sjuksköterskor inom de berörda tjänstekommenärna fick vänta på sitt löneutfälling, medan i det aktuella fallet en gräns har dragits mellan dem som tillhör och icke tillhör en organisation som varslat konflikt.

Läkarförbundet har tagit fasta på denna skillnad i en insändare till Dagens Nyheter. Där framhålles att kränkningen av föreningsrätten ligger i att hr Lingmans åtgärd icke riktar sig mot innehavarna av vissa tjänster, utan mot medlemmar av vissa organisation. Som man se går argumenteringen inte alls ihop med Svenska Dagbladets oven eftersade uttalande, enligt vilket medlemmarna av Saco mycket väl kunde undantagits från löneutfälligget för den händelse organisationen icke godkänt den överenskommelse som övriga organisationer undertecknat. Man hade då fått just den situation, som Läkarförbundet betecknar som kränkande, nämligen att två personer som innehar exakt motsvarande tjänster kan få olika lön beroende på att de tillhör olika organisationer. Det bör till saken, eller rättare sagt det visar hur svårt det är att samla tankarna, att Svenska Dagbladet i den refererade ledaren även har en passus där tidningen polemiserar från samma principiella utgångspunkt som Läkarförbundet.

Irritationen över kategoriklyvningen kunde med fördel vändas mot de särogna organisationsformer som kännetecknar Saco. Det är dessa som främst ger anledning till beskärligheterna. Saco utgår nämligen inte från tjänsten utan från utbildningen som organisationsgrundval. Det gör att när det inte gäller s. k. monopolyrken, för vilka en viss utbildning är förutsättningen, dras organisationsgränsen helt oberoende av tjänstesområdet. Arbetsgivaren måste naturligtvis anpassa sina åtgärder efter detta förhållande. Eller menar man att sådana bör utebli därför att de inte kan omfatta ett helt tjänsteområde?. Det vore i så fall formalismens triumf.

Svenska Dagbladet säger slutligen för att det allmänna får större resurser att möta strejkvagnar och blockadhot från organisationers sida. Det har också i mannaminne varit tidningens huvudlinjo. Men inför Sacoaktionen har tyngdpunkten flyttats över på andra benet — politiska skäl har kommit med i bedömningen och förvillat omdömet. För den som emellertid anser att fritheten bör bevaras även inom den statliga sektorn av arbetslivet är det angeläget att det allmänna icke av ovidkommande hänsyn berövas möjligheterna till effektiva fackliga motåtgärder i en arbetskonflikt — i annat fall hägrar tvångslagstiftningen.

PRESSGRANNAR

Förridarpartiet! Den nu avslöjade ryssjonen Fritiof Enbom har tillhört kommunistiska partiet och har fått sin politiska fostran och utbildning. En sak måste sätter de ändå ha fått alla rättänkande vara ense om: en skärpt, observera skärpt, vaksamhet mot allt vad som kan gynna folkförsvarsmoralen och beter måste till på alla fronter. Svenska Morgonbladet (fp) underskrifter detta.

Att vakthållningen hädanefter som hittills måste riktas mot alla tendenser till spionerl och förräderi, från vilket håll det än kommer, är självklart. Men detta förändrar inte saken: att speciell misstänksamhet och speciell vaksamhet måste riktas just mot kommunisterna måste alla vara på det klara med. Man måste börja räkna om och placera om alla begreppsbinor som gälder den sortens "medborgare".

Frågan om vad man ska göra med opålitliga element och presumtiva förrädare såsom arbetare eller anställda på betalliga nyckelposter har fått förnyad aktualitet och måste tas under omprövning. Det må gälla anställning i industrien eller transportväsendet eller på militära områden. Värt land och vår säkerhet måste skyddas mot spioner och saboterer. Frågan är också huruvida kommunistiska tidningsmän och riksdagsmän även i fortsättningen ska kunna åtnjuta samma förtroende som andra riksdagsmän och tidningsmän och nämda kunna beredas samma insyn i förhållanden som inte bör utlämnas åt eventuella förrädare.

Spionaffärer som Andersson och Enbom borde rimligen komma många att inse den rätta naturen i bolsjevikernas svenska filial. Ett första tillgift tillfälle att ge svaret kommer i höstens val, fastslår Arbetarbladet (s):

Men myndigheterna har att dra konsekvenserna redan dessförinnan. Att Sverige är utsatt för ett energiskt spionerl är uppenbart. Det bedrives inte enbart från öster, men detta är fartigast svedan det är vart grannland och detta har stöd av en femtekolonn inom Sverige. Ett land som vårt kan inte göra sig immun mot spionerl, kan inte hindra anderssoner och enbomnare att begå förrädert. Men det är rimligt att statsmakterna säkerställer tillräckliga resurser åt säkerhetspolisen så att risken vaksamhet kan utövas. Den trevande hörjan som Motsalafallet utgjorde till smädgare ordning på vitala arbetsplatser får heller inte komma av sig, även om den praktiska uppläggningen i det fallet var olycklig. Vi har inte råd att låta fullblodskommunister sända med de djupaste hemligheter på försvarets arbetsplatser.

Sovjetambassaden eller åtminstone några av dess tjänstemän är djupt kompromitterade genom det intrsffade, och det säger sig självt att man på svenska sida inte kan urskilla att reagera på lämpligt sätt mot det oerhörda missbruk av representationsrätten som här avslöjats, skriver Ostergötlands Folkblad (s):

De närmast ansvarige måste ju för dess hellre beredas respass, precis som det blev i det föregående fallet. Men därmed vinner man ju tyvärr ingen garanti för att en upprepning inte kommer att ske. Inom den hårskara, som befullmäktigade ambassaden, kommer det alltid att finnas element, som ser sin främsta uppgift i att befrämja brottsligt underrättelseväsen, misslyckas de blir följderna inte av allvarligare slag än embyte av vistelseland. Och de kan måhända tetsta sig med, att de efter sina bravader, synnerligast om dessa gett åsyftat resultat så länge banteringen ostört kunnat bedrivas, får höjet att se sina namn trona i meritförteckningarnas topp.

Skärpt vaksamhet gentemot kommunisterna — från samhället och hos gemene man på arbetsplatserna — är ett självfallet krav. Ett annat lika självfallet är skärpt vaksamhet mot Sovjetambassaden och andra förstatsbeskickningar.

Jag skulle förvandla Österling

Av BERTIL MALMBERG

JAG VAR INTE LITET häpen över den artighet, ja, även det tålamod som visades mig vid Oxfordmötet i Visby. Så djupt såg ännu inte min tilltro i brunnen att jag förstod vad jag skulle användas till, alltså till ett reklamnummer. Något av det farliga skämtet från "Dikter vid gränsen", litet blekfet redan, men kanske uppiffat av Stolpe, omgav mig i bästa fall. Den diktsamling som en tidsvåg av ångest och dyster aning för ett ögonblick hade lyft i höjden — ja, det var riktigt, den hade innehållit en smädedikt mot Oxford, och nu stod jag likafullt i rörelsens mitt. Det uppfattades naturligtvis som en triumf. Jag borde ha begripit det, och jag kom också att begripa det, men det tog sin tid.

Det dröjde över huvud taget innan jag fattade hur förvånad efter person varje vänlighet var som här utskiftades. Längre fram skulle jag få besked om den saken. En medelålders man sökte upp mig i tro att jag kunde hjälpa honom med den alkoholism han kämpade med. Kanske hade jag någon andlig underkur. Det blev just inte så mycket med den hjälpen, men jag gjorde vad jag kunde, och när inte det förslog vände jag mig till mer professionella kristna för att få råd och anvisningar. Det borde jag ha aktat mig för. Det här var ingenting för mig. Det var inte min sak "att förvandla gamla fyllhundar, de skulle ändå bara bli till besvär". Mig väntade en ädlare och finare uppgift, det hade man räknat ut, ned, det hade man "ledning" på — jag skulle förvandla Anders Österling. Jag skulle uppnöta honom i familjen och där utöva den preliminära magin. Sedan skulle andra ta vid. Om Österling räkar läsa detta, vet han alltså vad han har gått miste om eller förskonats ifrån.

Men som sagt: i början var man förskräckt. Jag matades med berörn och skrädes för stötar. Man bar mig som om jag varit en kostbarhet, dvs. ett ruttet ägg, ty ruttenheten var en kostbarhet i detta sammanhang. Svagheten, smärtan, fördärvet, som ansågos ha präg-

Läkarförbundet och Sacokonflikten

Herr Redaktör!

I en ledande artikel i dagens nummer av Dagens Nyheter behandlas Sveriges läkarförbunds uttalande, att det förhållandet att medlemmar av vissa organisationer ej erhåller kompensation för penningvärdesförsämringen utgör en kränkning av föreningsrätten. Härvid hänvisas till att de kommunala huvudmännen förra året vidtog samma åtgärd gentemot sjuksköterskorna.

Den principiellt viktiga skillnaden är att i fråga om sjuksköterskorna lönekompensationen ej utgick för innehavare av vissa tjänster, medan i det nu aktuella fallet åtgärden drabbar medlemmar av viss organisation. Två personer som innehar exakt motsvarande tjänster kan således få olika lön, beroende på att de tillhör olika organisationer, och i samband med löneutbetalningen måste myndigheten undersöka organisationstillhörigheten. Det är detta som måste betraktas som en kränkning av föreningsrätten.

Även om förhållandena vid sjuksköterskefrågan varit paralleila kan väl en vid ett tillfälle företagen kränkning av föreningsrätten icke göra en annan kränkning mera motiverad.

I Dagens Nyheter förmodas att en argumentering som läkarförbundets inte kan vicka resonans bland de privatanställda, som riskerar att arbetsgivaren vidtar långt hårdare motåtgärder. Nu är det emellertid tvärtom så, att en privat arbetsgivare inte har rätt att som staten nu gjort differentiera lönen efter organisationstillhörighet. Arbetsdomstolen har som kränkning av föreningsrätten bedömt förfarandet med differentiering efter organisationstillhörighet vilka varit av långt mindre allvarlig art.

Ytterligare skäl finnes för att åtgärden att vägra medlemmar av vissa organisationer kompensation för penningvärdets fall ej kan anses överenstämma med "spelets regler". Se t. ex. ledande artiklar i dagens nummer av Stockholms-Tidningen och Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning.

Slutligen bör framhållas att läkarförbundet inte tillgripit konfliktåtgärder utesiutande på grund av kränkningen av föreningsrätten. Som framgått av tidigare uttalanden i pressen har även andra skäl medverkat.

Stockholm den 18 februari 1952.

NILS BROBERG
Ombudsman i Sveriges läkarförbund.

*

Frågan behandlas på ledande plats i dagens nummer.

BANG·

Tack för Bertil, dagens Visbyord.

"Jag har ej änglavingar"

Andans män hålla räfst med sitt förtorkade liv.

Från Dagens Nyheters utsände medarbetare.

VISBY, söndag.

Det är mycket nog efter redlös färd mot förvissnande lägesperspektiv att åtnjugen finnas en norm, en lag, en måttstock för sitt liv.

Så formulerar skalden Bertil Malmberg mottot för sitt nya liv i Oxford.

Bertil Malmberg.

Med blandade känslor — framgår av dagens artikel — läste Bertil Malmberg Dagens Nyheter för den 15 augusti 1938, där Barbro Alvings Visbyreportage stod införd på första sidan — bilden visar rubrikerna.

Sedan följde en tid av ångest och dyster aning för ett ögonblick hade lyft i höjden — ja, det var riktigt, den hade innehållit en smädedikt mot Oxford, och nu stod jag likafullt i rörelsens mitt. Det uppfattades naturligtvis som en triumf. Jag borde ha begripit det, och jag kom också att begripa det, men det tog sin tid.

Det drögde över huvud taget innan jag fattade hur förvånad efter person varje vänlighet var som här utskiftades. Längre fram skulle jag få besked om den saken. En medelålders man sökte upp mig i tro att jag kunde hjälpa honom med den alkoholism han kämpade med. Kanske hade jag någon andlig underkur. Det blev just inte så mycket med den hjälpen, men jag gjorde vad jag kunde, och när inte det förslog vände jag mig till mer professionella kristna för att få råd och anvisningar. Det borde jag ha aktat mig för. Det här var ingenting för mig. Det var inte min sak "att förvandla gamla fyllhundar, de skulle ändå bara bli till besvär". Mig väntade en ädlare och finare uppgift, det hade man räknat ut, ned, det hade man "ledning" på — jag skulle förvandla Anders Österling. Jag skulle uppnöta honom i familjen och där utöva den preliminära magin. Sedan skulle andra ta vid. Om Österling räkar läsa detta, vet han alltså vad han har gått miste om eller förskonats ifrån.

Men som sagt: i början var man förskräckt. Jag matades med berörn och skrädes för stötar. Man bar mig som om jag varit en kostbarhet, dvs. ett ruttet ägg, ty ruttenheten var en kostbarhet i detta sammanhang. Svagheten, smärtan, fördärvet, som ansågos ha präg-

DAGENS NYHETER

TEGELBACKEN, STOCKHOLM 1
Telefon: 22 40 00
Telegramadress: *Dagnyheter*
Postgiro 1416 (för annonser) nummer 1417 (för prenumeration)

Chefredaktör: *Herbert Tingsten.*
(Träffas säkrast kl. 12.30—14.30)
Politisk huvudredaktör: *Leif Köhlert.*
Redaktionschef och ansvarig utgivare: *Sten Rudman*

Dagens Nyheters Aktiebolag: Verkst. direktör: *Helge Hedberg*

PRENUMERATIONSPRISER
A - Stockholmsupplagan

	Stor-Stöms kommun	Övriga tätbebyggda landet
Månad	kr. 5.75	kr. 5.60
Kvarta	„ 16.75	„ 16.—
Halvår	„ 33.—	„ 31.50
Helår	„ 66.—	„ 63.—

ANNONSPRISLISTA daterad 1/1 1952 tillhandahålles på begäran.

Dagens Nyheters tryckeri, Stockholm, 1952.

Som hittat hos Förs

Nytt, trevligt skrivbord. I björk ..... **152:—**
I alm el. mah. **162:—**

JÖRNS REGENINGSS

Små månadsbetalningar

Till Aktieägarna i

SKANDINAVISKA BANKEN
AKTIEBOLAG

Skandinaviska Banken utbjuder till försäljning till sina aktieägare

539.200 aktier i

BOLIDENS GRUVAKTIEBOLAG

med kuponger fr. o. m. för verksamhetsåret 1952 till ett pris av

125 kr per aktie.

Varje aktieägare i banken äger köpa 2 Bolidenaktier för varje 5-tal innehavda aktier i banken, inklusive aktierna av 1951 års nyemission.

Anmälan om inköp kan göras vid vilket som helst av bankens kontor, varvid mantlarna till aktierna i banken skola företes för avstämpling.

Anmälan måste ske **senast den 20 mars 1952** för att vinna beaktande.

Om antalet företedda aktier i banken ej är jämnt delbart med tre, eller rätten till inköp ej skall begagnas omedelbart, erhålles erforderligt avstämplingsbevis.

Banken och övriga fondkommissionärer förmedla inköp och försäljning av avstämplingsbevis.

Avstämplingsbevis är ogiltigt efter den 20 mars 1952.

Köpesumman, 125 kronor per aktie utan tillägg för courtage och stämpel, eläggas under tiden 20/5—20/6 1952.

Närmare upplysningar och anvisningar lämnas vid bankens samtliga kontor.

SKANDINAVISKA BANKEN
AKTIEBOLAG
STYRELSEN.

då vänner träffas—

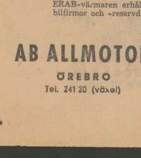

DUBONNET
världsberömd fransk aperitif

Riksdagssammanträden

Onsdagen den 20 Februari 1952
Första Kammaren kl. 11 fm
Andra Kammaren kl. 11 fm
Jordbruksutsk. kl. 10 fm Obs.
Första Kamm. Beredningsutsk. kl. 9.30 fm i Lilla Partilokalen
Andra Kamm. Beredningsutsk. kl. 9.30 fm Obs.

Varmt bifall

till marknadens effektivaste bilvärmare — helsvenska

ERAB

ERAB-varmluftkonditionering ger sommarvärme inne i bilen även mitt i snällkalla vintern. En riklig, behaglig, torr värme samtidigt som allt drag från dörrar och fönster förvinner tack vare det kraftiga övertrycket.
Passagerarna i baksätet blir inte heller vanlottade — hur stor bilen än är blir det riklig cirkulation av varmluft även längst bak i vagnen.
De bilägare, som har monterat Erab-värmaren i sina vagnar kan tala sig varma för dess överlägsna egenskaper. Ett gott bevis är att flera av de största bilfirmorna monterar Erab som standard i sina vagnar.
ERAB-värmaren erhålles genom samtliga bilfirmor och -reservdelsaffärer.

En gros:

AB ALLMOTOR • AB ENTERPRISE
ÖREBRO Tel. 241 20 (växel) STOCKHOLM Tel. 67 06 10 (växel)

ERAB finnes "skräddarsydd" för alla populära bilmärken, t. ex. Austin, Citroën, Ford (Am., Eng., Ty.), Morris, Opel, Plymouth, Simca, Skoda, Vanguard, Volvo.

Erab-konstruktionen är genialt enkel. Den friska uteluften passerar tre gånger genom kylaren, varvid den uppvärms. Isbildning och imma på rutorna förhindras effektivt. Erab förbrukar ingen ström, kostar inte ett öre i drift, har inga rörliga delar och kräver inga genomgripande förändringar.

Tillverkning: Aktiebolaget ERAB, Kramfors.

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.